

**Обставини, що виключають
протиправність діяння
РОЗДІЛ 2.7.**

Проф. Ю. Баулін

Злочин – це:

1) діяння,

2) протиправне,

3) яке відповідає складу злочину, передбаченому цим Кодексом

ч.1 ст.2.1.1

Злочин виключається, якщо вчинене діяння містить обставину, що виключає будь-яку ознаку злочину, а саме:

- обставину, що виключає діяння (свідоме і вольове),
- обставину, що виключає протиправність діяння,
- обставину, що виключає ознаку складу злочину.

Обставини, що виключають дію або бездіяльність:

1. непереборна сила,
2. рефлексорні реакції,
3. інші неконтрольовані реакції

ч.2 ст.2.1.3.

Обставини, що виключають ознаки складу злочину:

1. неосудність (ст. 2.2.3.)
2. недосягнення особою належного віку (ст. 2.2.6.)
3. казус (ст. 2.3.7.)
4. вибачальна помилка (ч. 2 ст. 2.3.9., ч. 2 ст. 2.7.14)

КК Української РСР 1960 року передбачав у Главі ІІІ "Про злочин" 3 обставини, що виключають злочинність діяння:

- 1) необхідна оборона (ч. 1-4 ст. 15),
- 2) крайня необхідність (ст.16),
- 3) затримання злочинця (ч. 5 ст. 15)

КК України 2001 року передбачає окремий Розділ УІІ «Обставини, що виключають злочинність діяння», а з 1 липня 2020 року «Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння».

1. Розділ передбачає **7 обставин**: **1)** необхідна оборона, **2)** затримання особи, що вчинила злочин (кримінальне правопорушення), **3)** крайня необхідність, **4)** фізичний або психічний примус, **5)** виконання наказу або розпорядження, **6)** діяння, пов'язане з ризиком, **7)** виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності (кримінально протиправної діяльності) організованої групи чи злочинної організації.

2. Характеристика кожної із обставин (крім необхідної оборони і виконання наказу або розпорядження) починається словосполученням «не є злочином...», а з 1 липня 2020 р. – «не є кримінальним правопорушенням...».

Проект КК передбачає Розділ 2.7. «Обставини, що виключають протиправність діяння».

- Розділ містить **12 обставин**, що виключають протиправність діяння.
- Характеристика кожної обставини (крім необхідної оборони) починається словосполученням **«правомірним є заподіяння шкоди...»**.

Обставина, що виключає протиправність діяння, це :

- 1) правомірна дія або бездіяльність,
- 2) яка заподіює шкоду правам чи правоохоронювальним інтересам особи, інтересам суспільства чи держави, або інтересам міжнародного співтовариства,
- 3) вчинена при використанні особою свого суб'єктивного права, виконанні юридичного обов'язку або здійсненні державно-владних повноважень і
- 4) відповідає умовам, передбаченим Конституцією України, цим Розділом, іншим законом або міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

ч.ч.1-2 ст. 2.7.1

Таким чином:

1) правовою підставою правомірною заподіяння шкоди є:

- а) використання суб'єктивного права,
- б) виконання юридичного обов'язку,
- в) здійснення державно-владних повноважень.

2) перелік обставин, що виключають протиправність діяння, передбачений у Розділі 2.7. проекту КК, не є вичерпним

Види обставин, що виключають протиправність діяння, правовою підставою є використання особою суб'єктивного права:

- 1) необхідна оборона,
- 2) використання захисного засобу, що вражає автономно,
- 3) затримання особи, яка вчинила протиправне посягання,
- 4) крайня необхідність,
- 5) виправданий ризик,
- 6) заподіяння шкоди за згодою особи,
- 7) заподіяння шкоди під час занять спортом,
- 8) виконання спеціального завдання із запобігання чи розкриття злочинів організованої групи,

Види обставин, що виключають протиправність діяння, правовою підставою яких є виконання особою юридичного обов'язку:

- 1) виконання професійних або службових обов'язків,
- 2) виконання законного наказу або розпорядження,
- 3) колізія обов'язків.

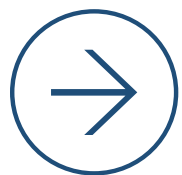
Види обставин, що виключають протиправність діяння, правовою підставою яких є здійснення державно-владних повноважень:

1) застосування фізичного впливу, спеціальних засобів, зброї.

КК України 2001 року передбачає «Уявну оборону» (ст.37), яка за аналогією застосовується до затримання уявного злочинця, уявної крайньої необхідності тощо.

Проект КК передбачає загальну **статтю 2.7.14.** «Помилка, щодо обставини, яка виключає протиправність діяння», в якій виділяється вибачальна та не вибачальна помилка при обставинах, що виключають протиправність діяння, та її кримінально-правові наслідки.

Чекаємо на ваші
зауваження, думки та
пропозиції на сайті:
newcriminalcode.org.ua